

Hallintovaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi patruunoiden komponenttien viennin luvanraisuudesta sekä ampuma-aselain ja rikoslain 46 luvun 1 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi patruunoiden komponenttien viennin luvanraisuudesta sekä ampuma-aselain ja rikoslain 46 luvun 1 §:n muuttamisesta (HE 1/2025 vp): Asia on saapunut hallintovaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- erityisasiantuntija Marja-Leena Härkönen, sisäministeriö
- ylitarkastaja Ilmari Kosonen, Poliisihallitus
- tulliyli tarkastaja Jarkko Keskinen, Tulli
- Legal and Compliance Manager Nina Kleimola, Nammo Lapua Oy
- Legal Counsel Iikka Marttila, Nammo Lapua Oy
- puheenjohtaja Timo Huikkala, Asekauppiain Liitto ry
- varapuheenjohtaja Kalle Seppälä, Suomen Asehistoriallinen seura ry
- metsästysampumapäällikkö Jussi Partanen, Suomen Metsästäjäliitto

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia
- ulkoministeriö
- oikeusministeriö
- puolustusministeriö
- valtiovarainministeriö
- Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)
- Sako Oy
- Asealan Elinkeinonharjoittajat ry
- Suomen Ampumaurheiluliitto ry

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- työ- ja elinkeinoministeriö

Valiokunnan mietintö HaVM 7/2025 vp

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki patruunoiden komponenttien viennin luvanvaraisuudesta. Lisäksi ehdotetaan muutettavaksi rikoslakia ja ampuma-aselakia.

Esityksessä ehdotetaan annettavaksi Euroopan unionin pakotteita koskevia säädöksiä ja asevientä koskevaa asetusta täydentävää kansallista sääntelyä siten, että patruunoiden komponenttien vienti Euroopan unionin tullialueen ulkopuolelle olisi luvanvaraista. Rikoslaisissa säädettäisiin seuraamukset patruunoiden komponenttien luvattomasta viennistä. Lisäksi ampuma-aselakia muutettaisiin teknisluonteisesti.

Esityksen tavoitteena on täydentää voimassa olevia pakotejärjestelmiä ja pyrkiä siten varmistamaan niiden aukoton toimivuus.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki patruunoiden komponenttien viennin luvanvaraisuudesta (1. lakiehdotus). Lisäksi ehdotetaan muutettavaksi rikoslakia ja ampuma-aselakia. Esityksessä on kyse Euroopan unionin pakotteita koskevia säädöksiä ja asevientä koskevaa asetusta täydentävästä kansallisesta sääntelystä. Tarve säätää kansallisesti siviilikäyttöisten patruunoiden komponenttien viennin luvanvaraisuudesta korostuu Venäjän vastaisten pakotteiden tehokkaan toimeenpanon vuoksi, mutta asiasta on tarpeen säätää myös muiden olemassa olevien sekä tulevien pakotejärjestelmien osalta, jotta lainsäädäntö olisi aukoton pakotteiden tehokkaan toimeenpanon mahdollistamiseksi.

Esityksessä ehdotettu sääntely perustuu siihen, että EU:n pakoteasetuksessa¹ kielletään ns. asevientiasetuksen² liitteessä I lueteltujen, unionista tai sen ulkopuolelta peräisin olevien ampumatarvikkeiden suora tai välillinen myynti, toimitus, siirto ja vienti Venäjällä oleville luonnollisille henkilöille tai oikeushenkilöille, yhteisöille tai elimille tai käytettäväksi Venäjällä. Asevientiasetuksen liitteessä I edellytetään, että patruunoiden komponentit eli hylsyt, nallit, ruuti, luodit ja ammuksot, joita käytetään ampuma-aseessa, ovat luvanvaraisia jäsenvaltiossa.

Ehdotuksen mukaan patruunoiden komponentteja ei saa viedä Euroopan unionin tullialueen ulkopuolelle ilman vientilupaa. Kun patruunoiden komponenttien vienti tulee ehdotetun lain nojalla Suomessa luvanvaraiseksi, vienti tulee vientivalvonnan piiriin. Samalla niiden vienti EU:n pakotteiden kohteena olevaan valtioon tulee pakotteiden nojalla kielletyksi. Valiokunta katsoo, että

-
- 1 Neuvoston asetus (EU) N:o 833/2014 rajoittavista toimenpiteistä Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta
 - 2 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 258/2012 kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaista Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimusta täydentävän, ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laittoman valmistuksen ja laittoman kaupan torjuntaa koskevan lisäpöytäkirjan (YK:n ampuma-asepöytäkirja) 10 artiklan täytäntöönpanosta ja ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden vientiluvasta ja tuonti- ja kauttakuljetusmenettelyistä

Valiokunnan mietintö HaVM 7/2025 vp

ehdotetun lain avulla voidaan puuttua tehokkaasti pakotteiden kiertämiseen kolmansien maiden kautta.

Asevientiasetuksen 10 ja 11 artiklassa säädetään vientiluvan myöntämisessä ja epäämisessä huomioon otettavista seikoista, jotka ovat samat kuin ampuma-aseiden viennissä. Näitä ovat muun ohella esimerkiksi kansalliset ulko- ja turvallisuuspolitiikan näkökohdat ja se, että hakijalla on rikosrekisterimerkinnät esimerkiksi terrorismirikoksista ja ampumatarvikkeiden laittomasta kaupasta. Vientiluvan myöntämisestä päättää Poliisihallitus. Vientivalvontaviranomaisena toimii Tulli.

Käsiteltävänä olevalla esityksellä on yhtymäkohta hallituksen esitykseen HE 202/2024 vp laiksi rikoslain 1 luvun 11 §:n ja 46 luvun muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi. Eduskunta on hyväksynyt 14.3.2025 hallituksen esitykseen sisältyneet lakiehdotukset (EV 18/2025 vp—HE 202/2024 vp). Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 215 artiklan nojalla annettujen pakoteasetusten ja Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 29 artiklan nojalla annettujen pakotepäätösten kansallisen täytäntöönpanolain rikkominen on lakien voimaan tultua rangaistavaa rikoslain 46 luvun 3 a — 3 d §:n nojalla pakoterikoksina. Tästä seuraa, että myös patruunoiden komponenttien luvaton vienti pakotteen vastaisesti tulee rangaistavaksi pakoterikoksina, jos eduskunta hyväksyy nyt ehdotetun lainsäädännön.

Käsiteltävänä olevaan esitykseen sisältyvässä 3. lakiehdotuksessa ehdotetaan säädettäväksi, että patruunoiden komponenttien vienti ilman lupaa on rangaistavaa säännöstelyrikoksena ehdotetun rikoslain 46 luvun 1 §:n 1 momentin 10 kohdan nojalla. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan ehdotettu uusi lainkohta voisi tulla sovellettavaksi edellä mainittujen pakoterikossäännösten voimaan tultua käytännössä lähinnä sellaiseen luvattomaan vientiin, jossa ei ole kysymys pakotteiden rikkomisesta. Jos yksittäistapauksessa samaan tekoon soveltuu useampi rangaistus-säännös, kuten säännöstelyrikosta ja pakoterikosta koskeva, noudatetaan lain soveltamisessa yleisiä lainkonkurrenssioppeja.

Hallintovaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että lainsäädäntökokonaisuus muodostuu lain soveltajan näkökulmasta varsin monimutkaiseksi, kun ehdotettua sääntelyä on luettava rinnakkain Euroopan unionin pakotteita koskevien säädösten ja asevientiasetuksen kanssa. Valiokunta tähdentää selvyuden vuoksi, että patruunat eivät kuulu 1. lakiehdotuksen soveltamisalaan. Patruunoiden vientiin sovelletaan asevientiasetusta. Ehdotetulla lailla ei myöskään ole vaikutusta patruunoiden keräilyyn, koska lakia ei sovelleta patruunoihin.

Asevientiasetuksessa säädetään muun muassa vientiluvan eri tyypeistä (2 artiklan 14 kohta) sekä vientiluvan voimassaolosta (8 artiklan 1 kohta). Asevientiasetuksessa säädetään myös esimerkiksi siitä, milloin vientilupaa ei vaadita (9 artiklan 1a kohta). Asevientiasetuksen 9 artiklan nojalla metsästäjällä on jo nykyisin oikeus viedä 800 patruunaa ja urheiluampujalla 1200 patruunaa henkilökohtaisissa matkatavaroissaan, edellyttäen, että he perustelevat matkan syyn toimivaltaiselle viranomaiselle. Käytännössä 1. lakiehdotus tarkoittaa sitä, että mikäli metsästäjällä tai urheiluampujalla olisi tarve viedä henkilökohtaisissa matkatavaroissaan myös patruunan komponentteja, hänen olisi haettava siihen lupa Poliisihallitukselta.

Valiokunnan mietintö HaVM 7/2025 vp

Ehdotetussa sääntelyssä on kyse siviilikäyttöisten patruunoiden komponenttien viennin luvanvaraisuudesta. Mainitun 1. lakiehdotuksen 1 §:n mukaan lakia ei sovelleta sellaisiin patruunoiden komponentteihin, jotka ovat puolustustarvikkeiden viennistä annetussa laissa (282/2012) tarkoitettuja puolustustarvikkeita. Niiden vienti edellyttää puolustustarvikkeiden viennistä annetun lain mukaista lupaa.

Sääntelykokonaisuuteen liittyen ampuma-aselakiin (1/1998) ehdotetaan eräitä teknisluonteisia muutoksia (2. lakiehdotus). Lakiehdotuksessa ehdotetaan lisäksi yksinomaan kansallisiin sääntelytarpeisiin perustuen täsmennettäväksi ampuma-aselain 99 §:ää poliisin hallussa olevien esineiden luovuttamisesta.

Hallituksen esityksestä ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella hallintovaliokunta ehdottaa 1. ja 2. lakiehdotusten hyväksymistä muuttamattomana ja 3. lakiehdotuksen hyväksymistä muutettuna siten, että se yhteensovitetaan eduskunnan 14.3.2025 hyväksymän rikoslain 1 luvun 11 §:n ja 46 luvun muuttamisesta annetun lain (EV 18/2025 vp — HE 202/2024 vp) kanssa.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Hallintovaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 1/2025 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 1/2025 vp sisältyvän 3. lakiehdotuksen.

1.

Laki

patruunoiden komponenttien viennin luvanvaraisuudesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan ampuma-aseessa käytettävien hylsyjen, nallien, ruudin, luotien ja ammusten (*patruunoiden komponentti*) kuljetukseen Suomesta muualle kuin Euroopan unionin jäsenvaltioon (*patruunoiden komponenttien vienti*).

Tätä lakia ei sovelleta sellaisiin patruunoiden komponentteihin, jotka ovat puolustustarvikkeiden viennistä annetussa laissa (282/2012) tarkoitettuja puolustustarvikkeita.

2 §

Viennin luvanvaraisuus

Patruunoiden komponentteja ei saa viedä Euroopan unionin tullialueen ulkopuolelle ilman vientiin myönnettyä lupaa (*vientilupa*).

3 §

Lupaviranomainen

Vientilupaa haetaan Poliisihallitukselta. Lupahakemuksen voi jättää myös poliisilaitokselle.

4 §

Luvan hakeminen

Vientilupaa haetaan siihen tarkoitukseen suunnitellulla lomakkeella.

Lupahakemuksessa on oltava tiedot patruunoiden komponenttien:

- 1) vientiluvan hakijasta;
- 2) viejästä;

Valiokunnan mietintö HaVM 7/2025 vp

- 3) vastaanottajasta ja loppukäyttäjistä;
- 4) määrästä ja niiden euromääräisestä arvosta;
- 5) loppukäyttötarkoituksesta ja -paikasta;
- 6) määrämaasta tai määrämaista;
- 7) kauttakulkumaasta, jos patruunoiden komponentit kuljetetaan toisen valtion kautta;
- 8) vientiluvalla haettavasta voimassaoloajasta.

Lupahakemuksen on liitettävä kopio sopimuksesta tai muusta vastaavasta asiakirjasta, johon patruunoiden komponenttien vienti perustuu.

5 §

Luvan myöntäminen

Vientilupaa myönnettäessä on otettava huomioon se, mitä luvan myöntämisestä ja epäämisestä säädetään kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaista Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimusta täydentävän, ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laittoman valmistuksen ja laittoman kaupan torjuntaa koskevan lisäpöytäkirjan (YK:n ampuma-asepöytäkirja) 10 artiklan täytäntöönpanosta ja ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden vientiluvasta ja tuonti- ja kauttakuljetusmenettelyistä annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 258/2012, jäljempänä *asevientiasetuksen*, 10 ja 11 artiklassa.

Poliisihallituksen on selvitettävä ulkoministeriöltä, jos lupa-asian käsittely sitä edellyttää, että luvan myöntämiseen ei ole ulko- tai turvallisuuspoliittista estettä.

6 §

Maksut

Vientiluvasta peritään valtion maksuperustelaisissa (150/1992) säädettyjen perusteiden mukainen maksu.

7 §

Muutoksenhakuoikeus

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

Muutoksenhausta huolimatta pannaan täytäntöön asevientiasetuksen 11 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettu päätös vientiluvan mitätöimisestä, keskeyttämisestä, muuttamisesta tai peruuttamisesta, jollei valitusviranomainen sitä kiellä.

8 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki

ampuma-aselain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan ampuma-aselain (1/1998) 19 §:n 1 momentin 1 kohta, sellaisena kuin se on laissa 724/2019,
muutetaan 99 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 804/2003, ja
lisätään 5 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 764/2014 ja 724/2019, uusi 4 momentti seuraavasti:

5 §

Patruuna

Patruunoiden osien viennistä Euroopan unionin tullialueen ulkopuolelle säädetään patruunoiden komponenttien viennin luvanvaraisuudesta annetussa laissa (/).

99 §

Poliisin hallussa olevien esineiden luovuttaminen

Ampuma-ase, aseosa, patruunat ja erityisen vaaralliset ammuksot, jotka ovat haltuunotosta 91 §:n 1 momentin perusteella tehdyn päätöksen nojalla poliisin hallussa, sekä ampuma-ase, joka on haltuunotosta mainitun pykälän 2 momentin perusteella tehdyn päätöksen nojalla poliisin hallussa, voidaan luovuttaa kolmen kuukauden kuluessa lainvoimaisesta päätöksestä omistajan ilmoittamalle tai hyväksymälle asianmukaisen luvan haltijalle. Poliisi voi erityisestä syystä jatkaa määräaikaa enintään kolmella kuukaudella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

rikoslain 46 luvun 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain (39/1889) 46 luvun 1 §:n 1 momentin 8 a kohdan g alakohta ~~ja 9 kohta~~, sel-
laisena kuin se on laissa / , sekä
lisätään 46 luvun 1 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laeissa 506/2015, 501/2024 ja / ,
uusi 10 kohta seuraavasti:

46 luku

Maahantuontiin ja maastavientiin liittyvät rikokset

1 §

Säännöstelyrikos

Joka rikkoo tai yrittää rikkoa

8 a) kaksikäyttötuotteiden vientiä, välitystä, teknistä apua, kauttakulkua ja siirtoa koskevan unionin valvontajärjestelmän perustamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuk-
sen (EU) 2021/821, jäljempänä *vientivalvonta-asetus*,

g) 12 artiklan 7 kohdassa unionin yleisluvan käyttöä koskevasta kiellosta;

~~9) Euroopan unionin yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alaan kuuluvissa Euroopan unio-
nin toiminnasta tehdyn sopimuksen 215 artiklan nojalla talous- ja rahoitussuhteiden keskeyttämi-
sestä kolmannen maan kanssa tai rajoittavien toimenpiteiden kohdistamisesta luonnollisiin tai oi-
keushenkilöihin, ryhmiin tai muihin kuin valtiollisiin yhteisöihin annetuissa asetuksissa~~

tai

10) patruunoiden komponenttien viennin luvanvaraisuudesta annetun lain (/) 2 §:ssä viennin
luvanvaraisuudesta

säädettyä tai mainittujen säädösten nojalla annettua säännöstelymääräystä, on tuomittava
säännöstelyrikoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Valiokunnan mietintö HaVM 7/2025 vp

Helsingissä 28.3.2025

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Mauri Peltokangas ps
varapuheenjohtaja Pihla Keto-Huovinen kok
jäsen Petri Honkonen kesk
jäsen Juha Hänninen kok
jäsen Christoffer Ingo r (osittain)
jäsen Mari Kaunistola kok (osittain)
jäsen Anna Kontula vas
jäsen Rami Lehtinen ps
jäsen Mira Nieminen ps
jäsen Saku Nikkanen sd
jäsen Eemeli Peltonen sd
jäsen Hanna Räsänen kesk (osittain)
jäsen Joakim Vigelius ps
jäsen Paula Werning sd (osittain)
jäsen Ben Zyskowitz kok
varajäsen Henrik Vuornos kok (osittain)

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Minna-Liisa Rinne